

**Μελέτη Περιβάλλοντος
Γ' Δημοτικού**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Παναγιώτης Κόκκοτας , Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Δημήτριος Αλεξόπουλος , Εκπαιδευτικός Αικατερίνη Μαλαμίτσα , Εκπαιδευτικός Γεώργιος Μαντάς , Εκπαιδευτικός Μαρία Παλαμαρά , Εκπαιδευτικός Παναγιώτα Παναγιωτάκη , Εκπαιδευτικός
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Ευγενία Φλογαίτη , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών Ευαγγελία Κανταρτζή , Σχολική Σύμβουλος Δέσποινα Μουζαλά , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Λεμονιά Αμαραντίδου , Σκιτσογράφος - Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Χριστίνα Σπυροπούλου , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίτση , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Δημήτρης Γέρος , Εικαστικός Καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Παναγιώτης Κόκκοτας Δημήτριος Αλεξόπουλος Αικατερίνη Μαλαμίτσα
Γεώργιος Μαντάς Μαρία Παλαμαρά Παναγιώτα Παναγιωτάκη

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Μελέτη Περιβάλλοντος Γ' Δημοτικού

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Προέλευση αποσπασμάτων κειμένων

- σελ. 10: Ζαχαρίας Παπαντωνίου, *Τα ψηλά Βουνά (Εκδόσεις Εστία)*
σελ. 29: Άλκη Ζέη, *Το καπλάκι της Βιτρίνας (Εκδόσεις Κέδρος)*
σελ. 46: Οδυσσέας Ελύτης, *Το Άξιον Εστί (Εκδόσεις Ίκαρος)*
σελ. 93: Αντώνης Σαμαράκης, *(κείμενα της UNICEF)*
σελ. 96: Σύνταγμα της Ελλάδας *(Εθνικό Τυπογραφείο)*
σελ. 106: Αριστοφάνη, Νεφέλαι *(Εκδόσεις Καρδαμίτσα)*
σελ. 107: Πλάτων, Πρωταγόρας *(Εκδόσεις Καρδαμίτσα)*
Αριστοφάνη, Νεφέλαι *(Εκδόσεις Καρδαμίτσα)*
σελ. 123: απόσπασμα Πινδάρου *(Εκδόσεις Καρδαμίτσα)*

Τετράδιο εργασιών

- σελ. 29: Βαγγέλης Ηλιόπουλος, Τριγωνοψαρούλης εναντίον Καρχαρία (Εκδόσεις Πατάκη)

Κατάλογος Μουσείων όπου εκτίθενται τα παρακάτω:

- σελ. 109: Ο Κούρος της Αναβύσσου, στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο
σελ. 109: Ο Ηνίοχος στο Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών
σελ. 109: Ερυθρόμορφος Κρατήρας Αττικού Εργαστηρίου, στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης
σελ. 115: Κιούπι για την αποθήκευση λαδιού, 2ος αι., κεραμίστας Στ. Γεροντής, Μαρούσι, Συλλογή Β. Κυριαζόπουλου, στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.
σελ. 115: Πατανία: κάλυμμα κρεβατιού με κέντημα στον αργαλειό (1.65μ Χ 1.80μ.) Κρήτη, 2ος αι., στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.
σελ. 116: Καπλί: μάλλινο υφαντό, στόλιζε το άλογο που μετέφερε τη νύφη και το γαμπρό, Σαρακατσάνοι Θράκης, αρχές 20ου αι., στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.
σελ. 116: Λαΐνη ή Μαστραπάς: κανάτα κρασιού από τη Σκύρο, 17ος-18ος αι., δωρεά ιδρύματος Π. και Ε. Μικελή, στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης
σελ. 117: «Ελληνοπούλα»: φιγούρα θεάτρου σκιών από δέρμα, του καραγκιοζοπαίκτη Βάγγου Κορφιάτη, στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης
σελ. 133: Ο Δίσκος της Φαιστού, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Προέλευση φωτογραφιών

Η πλειονότητα των φωτογραφιών προέρχεται από το αρχείο της συγγραφικής ομάδας.

Προέλευση υπολοίπων φωτογραφιών

- σελ. 12: 1η σειρά - φ. πρώτη αριστερά: φωτ. αρχείο δήμου Λεωνιδίου
σελ. 13: φ. κάτω αριστερά: φωτ. αρχείο ΕΜΑΚ, φ. επάνω δεξιά: Εγκ. Πατάκης - Oxford,
σελ. 14: δήμος Καλλιθέας
σελ. 19: φ. επάνω αριστερά: φωτ. αρχείο δήμου Θεσσαλονίκης, φ. 3^η σειράς: Κέντρο Προστασίας Αγρίων Ζώων, φ. 4^η σειράς: φωτ. αρχείο Ε. Βάμβα
σελ. 18 και σελ. 19: φωτ. αρχείο δήμου Αθηναίων
σελ. 24: φ. 1^η σειράς: φωτ. T. Stone Images Vol 14, φ. 2^η σειράς - πρώτη αριστερά: φωτ. αρχείο δήμου Ταύρου
σελ. 26: φωτ. αρχείο δήμου Π. Φαλήρου
σελ. 29: φ. 1^η σειράς - πρώτη αριστερά και φ. 2^η σειράς: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 33: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 34: φ. 2^η σειράς - 2^η αριστερά: φωτ. αρχείο Editions M. Toubis
σελ. 36: Συλλογή Εμφιετζόγλου «Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Τέχνη» Έφη Στρούζα. Αθήνα 1999 (φωτ. Δ. Ταμβάκος-Δ. Κανέλλος)
σελ. 43: φ. 1^η σειράς: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα, φ. 3^η σειράς: φωτ. αρχείο Α. Ξενάκη
σελ. 45: φ. 2^η και 3^η σειράς: Εγκ. Πατάκης-Oxford
σελ. 47: «Η Ελλάδα από ψηλά», (φωτ. Ν. Δανιηλίδης) Εκδ: Μίλητος
σελ. 49: φ. 1^η αριστερά φωτ. T. Stone Images Vol 14
σελ. 53: «Το Βιβλίο της Πόλης», Εκδ. Ερευνητές
σελ. 59: φ. 1^η σειράς «Η ελιά» Μουσείο Ιστορίας Απολιθωμένου δάσους. Εκδ. Τοπίο
σελ. 59: φωτ. αρχείο Ευγενίας Εξαρχουλέα
σελ. 61: φ. 1^η και 2^η 1^η σειράς: αρχείο Μ. Κατσούλα
σελ. 63: «Ηπειρος» Ν. Δεσούλλας, Εκδ: Τοπίο
σελ. 70: φ. 3^η δεξιά: Εγκ. Νέα Δομή
σελ. 72: φωτ. T. Stone Images Vol 14
σελ. 76: φ. 7^η, 8^η, 9^η: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 76: φωτ. αρχείο Αρκτούρος
σελ. 78: φ. 1^η: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 81: Κέα, Έκδοση: «Στεγάδι» Λαϊκή Τέχνη
σελ. 82: «Οι μικροί φυσιοδίφες, πουλιά», Εκδ. Ερευνητές
σελ. 93: Action Aid
σελ. 96: Γ. Πισκοπάνης
σελ. 109: φ. 4^η και 5^η: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα, φ. 2^η: Επίσημο Αναμνηστικό Λεύκωμα των Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004, Μια γιορτή, φ. 3^η Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, φ. 6η: Μουσείο Δελφών (ΥΠΠΟ)
σελ. 111: «Ηπειρος» Ν. Δεσούλλας, Εκδ: Τοπίο
σελ. 112: Ελληνικό Φεστιβάλ Α.Ε.
σελ. 113: Ελληνικό Φεστιβάλ Α.Ε., Εθνικό θέατρο
σελ. 114: Περιοδικό Συνεργασία
σελ. 115: φ. 5^η και 7^η: Μουσείο Λαϊκής Τέχνης
σελ. 116: Μουσείο Λαϊκής Τέχνης
σελ. 118: Μουσείο Λαϊκής Τέχνης
σελ. 119: φ. 4^η: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 121: φ. 1^η: φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 120: Ελληνικό Φεστιβάλ Α.Ε.
σελ. 121: ΥΠΠΟ
σελ. 123: Τηλ. σταθμός Καβάλας
σελ. 124: ΕΛ.ΤΑ, Επίσημο Αναμνηστικό Λεύκωμα των Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004
σελ. 126: ΕΛ.ΤΑ, Επίσημο Αναμνηστικό Λεύκωμα των Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004, φωτ. αρχείο Μ. Κούτρα
σελ. 127: ΕΛ.ΤΑ
σελ. 131: Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου (ΥΠΠΟ)
σελ. 134: φωτ. T. Stone Images Vol 14
σελ. 137: «Νόημα στην Εκπαίδευση» Π.Ι.
σελ. 140: φωτ. 2^η: εκδόσεις Πολεμικός Τύπος
σελ. 144: Ηλεκτρονικό αρχείο ΕΡΤ

Τετράδιο εργασιών

- σελ. 37: φ. 2^η T. Stone Images Vol 14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

(Ομάδα και Κοινωνία - Σχέσεις)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ζούμε μαζί και συνεργαζόμαστε - Χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Για να ζούμε μαζί χρειαζόμαστε κανόνες	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ενδιαφερόμαστε για την κοινότητα	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ενημερωνόμαστε ποιοι αποφασίζουν και τι αποφασίζουν	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Εκλογές στο δήμο	24
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	27

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ

(Τόπος και Χώρος - Σχέσεις)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ένας τόπος με χίλια πρόσωπα	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Χωριά και πόλεις του τόπου μας	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Δημιουργήματα της φύσης και έργα του ανθρώπου	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ενδιαφερόμαστε για το περιβάλλον	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Ο χάρτης, μια εικόνα του τόπου μας	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Ένας χάρτης μάς πληροφορεί (α)	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Ένας χάρτης μάς πληροφορεί (β)	45
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	47

ΕΝΟΤΗΤΑ 3. ΜΕΣΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

(Συγκοινωνίες και Μέσα μεταφοράς - Σύστημα)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Τρένα, αυτοκίνητα, πλοία, αεροπλάνα άλλοτε και τώρα.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Τα μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς στη ζωή μας	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια	53
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	56

ΕΝΟΤΗΤΑ 4. ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

(Φυσικό Περιβάλλον και Άνθρωπος - Σχέσεις)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Φυτά του τόπου μας (α).....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Φυτά του τόπου μας (β).....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ο βλαστός, τα φύλλα και οι ρίζες των φυτών	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Κατηγορίες φυτών	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Τα φυτά και το περιβάλλον τους	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Κατοικίδια ζώα	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Αγρίμια και πουλιά του βουνού και του δάσους	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Ζώα της θάλασσας	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Ζώα του γλυκού νερού	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. Ένα ζωάκι γεννιέται	81
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	84

ΕΝΟΤΗΤΑ 5. ΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ **(Φυσικές Επιστήμες - Σύστημα και Σχέσεις)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Από πού παίρνουμε ενέργεια;	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ενέργεια, τροφή, ζωή	88
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	90

ΕΝΟΤΗΤΑ 6. ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΝΑ ΖΟΥΜΕ **(Ανάγκες, αγαθά και κατανάλωση - Σχέσεις)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Άνθρωποι και ανάγκες	91
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Είμαστε παιδιά και έχουμε δικαιώματα	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Άντρες και γυναίκες ίσοι στη ζωή και στην εργασία	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Χρειαζόμαστε όλα αυτά που αγοράζουμε;	98
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Διαφημίσεις παντού!!!	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Οι συσκευασίες μάς πληροφορούν	102
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	104

ΕΝΟΤΗΤΑ 7. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ **(Πολιτισμός)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ο πολιτισμός των αρχαίων Ελλήνων	105
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η παράσταση αρχίζει	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. «Μαλαματένιος αργαλειός κι ελεφαντένιο χτένι... »	115
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Πολιτισμός σε κάθε βήμα	118
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Νους και Σώμα	123
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	130

ΕΝΟΤΗΤΑ 8. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΜΑΣΤΕ **(Επικοινωνία και Ενημέρωση)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Οι άνθρωποι επικοινωνούμε	131
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ξεπερνάμε τις δυσκολίες στην επικοινωνία	136
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ενημέρωση με χίλιους τρόπους	139
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Μπροστά στην τηλεόραση... ..	142
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Το διαδίκτυο, ένας πολύπλοκος κόσμος!	145
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Οι εφημερίδες και τα περιοδικά μάς ενημερώνουν	148
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	150

Σημείωμα για σένα

- Γεια σου! Με λένε Ορφέα. Εσένα;
- Εμένα με λένε.....
- Θα είμαστε μαζί όλη τη χρονιά. Με οδηγό το βιβλίο που κρατάς και συνεργάτες τους συμμαθητές σου και το δάσκαλό σου θα ερευνήσουμε τον κόσμο γύρω μας. Στο «ταξίδι» μας αυτό θα χρειαστεί να κάνουμε έρευνες, να γράψουμε κείμενα, να φτιάξουμε σχέδια και κατασκευές, να διαβάσουμε βιβλία, να εργαστούμε σε υπολογιστές, να χρησιμοποιήσουμε υλικά, χάρτες, λεξικά, να μιλήσουμε με γνωστούς μας, με ειδικούς, με επιστήμονες και να επισκεφθούμε τόπους. Το ταξίδι, όμως, της ανθρώπινης γνώσης... δεν τελειώνει ποτέ. Εξαρτάται και από μας πόσο μακριά θα φτάσουμε.

Λίγα λόγια για το βιβλίο

Το Βιβλίο σου

Έχει οκτώ ενότητες που είναι χωρισμένες σε κεφάλαια. Στην αρχή κάθε κεφαλαίου μπορούμε να διαβάσουμε τον τίτλο του και ακριβώς από κάτω με δυο λόγια όσα θα μελετήσουμε σ' αυτό.

Κάθε ενότητα

Έχει το δικό της σύμβολο και χρώμα, για να ξεχωρίζει από τις άλλες. Περιέχει τη «ζωγραφιά από λέξεις», τα κεφάλαια και την ανασκόπηση.

Κάθε κεφάλαιο

Περιέχει ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες. Έτσι, άλλοτε θα εργαζόμαστε μόνοι μας, άλλοτε με την ομάδα μας και άλλοτε όλοι οι μαθητές της τάξης μαζί. Στην προσπάθειά μας αυτή βοηθός και συνεργάτης θα είναι ο δάσκαλός μας.

Το «Αξίζει να διαβάσουμε»

Είναι ένα κείμενο στο τέλος κάθε κεφαλαίου, όπου θα βρίσκουμε, συνήθως, συγκεντρωμένα όσα συζητήσαμε στην τάξη.

Στην «Ανασκόπηση»

Θα συγκεντρώνουμε τα πιο σημαντικά απ' όσα μελετήσαμε σε κάθε ενότητα. Ακόμη, υπάρχουν κάποιες σημαντικές λέξεις, που τις λέμε «**βασικό λεξιλόγιο**» και μας βοηθούν να κατανοήσουμε την ενότητα.

Μια «ζωγραφιά από λέξεις»

Είναι μια ζωγραφιά που φτιάχνεται με λέξεις που θα συναντάμε στις δραστηριότητες και τα κείμενα της ενότητας. Πολλές απ' αυτές έχουν σχέση μεταξύ τους και αυτό φαίνεται με τα βέλη που τις συνδέουν. Θα συμπληρώνουμε τη «ζωγραφιά» πάντα μετά την «Ανασκόπηση».

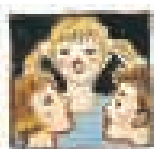
Στο Τετράδιο Εργασιών

Θα βρίσκουμε κι άλλες δραστηριότητες (έρευνες, προβλήματα, παιχνίδια, κατασκευές κ.ά.) για κάθε ενότητα. Κάποιες από αυτές είναι ομαδικές και κάποιες άλλες ατομικές.

Το γλωσσάριο

Βρίσκεται στο τέλος του βιβλίου και περιέχει σε αλφαβητική σειρά λέξεις με την εξήγησή τους.

Μαζί με το βιβλίο της Μελέτης του Περιβάλλοντος και το Τετράδιο Εργασιών θα έχουμε και το σημειωματάριό μας. Εκεί θα γράφουμε τις απόψεις μας, τις παρατηρήσεις μας, τα επιχειρήματά μας, τα συμπεράσματά μας, τα αποτελέσματα της έρευνάς μας και οτιδήποτε άλλο θέλουμε να σημειώσουμε όταν εργαζόμαστε ατομικά ή ομαδικά.

Καθένα από τα παρακάτω σκίτσα σημαίνει ότι...

Εργαζόμαστε με την ομάδα μας και, ανάλογα με τη δραστηριότητα, εκφράζουμε τις απόψεις μας, ερευνούμε, συζητάμε, συγκρίνουμε, καταγράφουμε στο σημειωματάριό μας κ.ά. Στην ομάδα, άλλοτε ο καθένας θα έχει τη δική του εργασία και άλλοτε η εργασία θα είναι κοινή.

«Η δική μας ερώτηση»

Αφού συζητήσουμε στην ομάδα μας, διατυπώνουμε μια ερώτηση σχετική με το θέμα που μελετάμε.

Θα ανακοινώνουμε τις ιδέες μας, αυτό που πιστεύουμε.

«Ένα βήμα πιο πέρα»

Μας δίνεται ένα θέμα που, για να το ερευνήσουμε, χρειάζεται να σχεδιάσουμε πού θα ψάξουμε μέσα και έξω από την τάξη μας.

Υπάρχει στο «Τετράδιο Εργασιών» δραστηριότητα σχετική με το κεφάλαιο που μελετήσαμε.

Μια «ζωγραφιά από λέξεις»

Οι άνθρωποι ζούμε μαζί

Κατοικούμε στο Δήμο

Γιατί ζούμε σε πόλεις και σε χωριά;

1

«...είκοσι έξι άνθρωποι για να ζήσουν στο βουνό, πρέπει όλα να τα κάμουν με τα χέρια τους. Να ψήνουν το ψωμί, να κουβαλούν το νερό, να βράζουν το φαί. Είστε 26 συγκάτοικοι, που πρέπει να ζήσετε μαζί στο ίδιο μέρος. Έχετε τις ίδιες δυσκολίες και τις ίδιες ωφέλειες. Κάντε λοιπόν μια κοινότητα».

Ζαχαρίας Παπαντωνίου, Τα Ψηλά Βουνά

- ✓ Διαβάζουμε το παραπάνω κείμενο. Τι πιστεύουμε ότι είναι η κοινότητα;
- ✓ Υπογραμμίζουμε στο παραπάνω κείμενο τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι «είκοσι έξι άνθρωποι».
- ✓ Αν πηγαίναμε εμείς κατασκήνωση στο βουνό, ποιες δυσκολίες θα αντιμετωπίζαμε; Τι ωφέλειες θα είχαμε;
- ✓ Αναζητούμε στο λεξικό της τάξης μας τι σημαίνει η λέξη κοινότητα.

2

- ✓ Πιανόμαστε χέρι χέρι και κάνουμε έναν κύκλο όπως τα παιδιά της εικόνας. Ας συζητήσουμε τι μας ενώνει.

3

Συνεργαζόμαστε, επικοινωνούμε, δίνουμε, παίρνουμε...

Στην εικόνα φαίνονται άνθρωποι μιας κοινότητας που έχουν σχέσεις μεταξύ τους. Για παράδειγμα, τα παιδιά αγοράζουν παγωτά από το περίπτερο.

✓ Ποιες άλλες σχέσεις μπορούμε να βρούμε ανάμεσα στους ανθρώπους της εικόνας;

4 Διασκεδάζουμε μαζί!

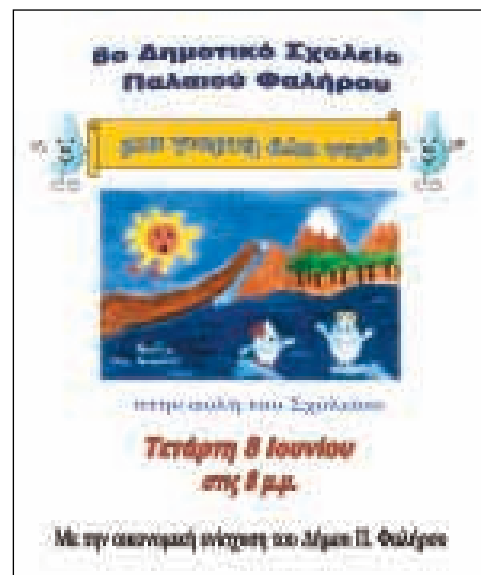
Παραδοσιακοί χοροί

Θεατρική παράσταση

Καρναβάλι

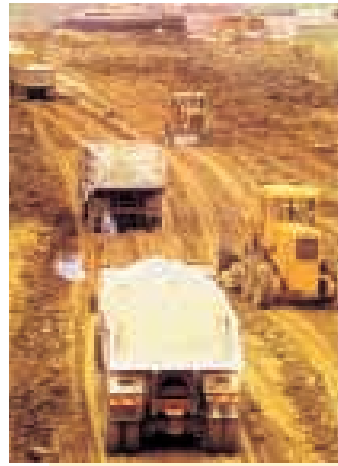

Αφίσα από παιδική γιορτή

Ξεπερνάμε μαζί τις δυσκολίες!

Μεταφορά ασθενούς με ασθενοφόρο

Διάνοιξη δρόμου

Διάσωση μετά από σεισμό

- ✓ Συζητάμε τις ιστορίες που μας «διηγούνται» οι εικόνες.
- ✓ Διηγούμαστε στην τάξη χαρούμενες και δύσκολες στιγμές που περάσαμε στη δική μας κοινότητα.
- ✓ Μαζεύουμε φωτογραφίες από τη ζωή της κοινότητάς μας και δημιουργούμε τη δική μας αφίσα.

Αξίζει να διαβάσουμε

Στα πολύ παλιά χρόνια, οι άνθρωποι είχαν να αντιμετωπίσουν πολλές δυσκολίες. Έπρεπε να βρουν τρόπους να προφυλαχτούν από τα άγρια ζώα, το κρύο, τις αρρώστιες και να αναζητήσουν την τροφή μόνοι τους στη φύση. Σιγά σιγά κατάλαβαν ότι πολλοί μαζί ήταν πιο δυνατοί. Δημιούργησαν, λοιπόν, οικισμούς σε μέρη που ήταν κοντά σε νερό. Αυτές ήταν οι πρώτες κοινότητες. Όλοι μαζί ένιωθαν περισσότερο ασφαλείς.

Μπορούσαν να μοιράζονται με άλλους ανθρώπους τη χαρά τους, τους φόβους τους και τις καινούριες ιδέες τους. Έτσι έμαθαν να συνεργάζονται. Σιγά σιγά έφτιαξαν τον ανθρώπινο πολιτισμό.

Σήμερα οι άνθρωποι ζούμε σε μικρές κοινότητες, που τις λέμε χωριά και σε μεγαλύτερες, που τις λέμε πόλεις. Ζούμε μαζί σημαίνει ότι συνεργαζόμαστε, εξυπηρετούμε και χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον.

- * Όταν παίζουμε κρυφτό, έχουμε κανόνες.
- * Σε τι μας χρειάζονται οι κανόνες;

1

Στη γειτονιά μας

Σήμερα βρήκα στο γραμματοκιβώτιό μας αυτό το φυλλάδιο. Ας το διαβάσουμε και ας συζητήσουμε τους λόγους που ο Δήμος Καλλιθέας το μοίρασε στους δημότες του.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

1. Βάζουμε τα σκουπίδια μόνον στους κάδους.

Ο Δήμος μας έχει τοποθετήσει περίπου 2.500 κάδους απορριμμάτων. Δεν υπάρχουν κάδους να βρσκονται σκουπίδια αλλού εκτός από τους κάδους.

2. Τα σκουπίδια τα βάζουμε σε γαρές σκουπίδια κερκίδων των κάδων και όλοι εμείς μαζεύουμε τις δυσάρεστες οσμές των κάδων.

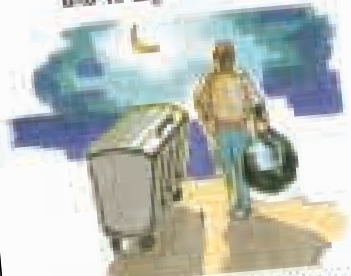
3. Δεν αφήνουμε σκουπίδια έξω από τους κάδους.

Οι αδέσποτοι σκύλοι και γάτες τα σκαρτίζουν, σπνί αυτών από μαγος θα είναι κοντά στα σπίτια μας. Εάν οι κάδους δεν αρκούν ζητήστε από το Δήμο να τοποθετήσει και άλλους.

4. Κατεβάζουμε τα σκουπίδια κατά προτίμηση το βράδυ ή πριν από το δροσολόγιο των απορριμματοφόρων.

Εάν τα κατεβάζετε μετά θα υπάρχουν μπροστά στα σπίτια σας ως το επόμενο δροσολόγιο.

5. Δεν βάζουμε στους κάδους μπάζα και απορριμμάτα κλάμα γιατί προκαλούν ζημιά στα απορριμματοφόρα, μαγος και αλλοιότητα βλάστη ή καταστροφή Δημοτικής Περιουσίας και περιβάλλοντα αστικής ευόδης.

- ✓ Τι συμβαίνει, συνήθως, όταν οι άνθρωποι μιας κοινότητας δε δείχνουν σεβασμό στους κανόνες;

2

Υπάρχουν όμως κι άλλοι κανόνες...

- ✓ Ας βρούμε κανόνες που ακολουθούμε τις ώρες που πολλοί άνθρωποι θέλουν να ξεκουραστούν.

3

Χαμηλό πεζοδρόμιο για εύκολη διάβαση.
Απαγορεύεται η στάθμευση.

Ο οδηγός παραβίασε τον κανόνα.

Παρατηρούμε τις εικόνες και συζητούμε:

- ✓ Ποια ανάγκη, ποιον κανόνα, ποια παράβαση μας δείχνουν;
- ✓ Τι μπορεί να νιώθει εκείνος που μόνο από εκεί μπορεί να περάσει;
- ✓ Τι θα λέγαμε στον οδηγό;

4

Σχολιάζουμε την άποψη των παιδιών της εικόνας.

5

Στην τάξη μας

Στην τάξη μας έχουμε κανόνες.

Ας χωριστούμε τυχαία σε ομάδες, κι ας συζητήσουμε στην ομάδα μας:

- ✓ Ποιοι κανόνες φαίνεται να είναι πιο σημαντικοί για το δάσκαλό μας;
- ✓ Με ποιον κανόνα νομίζουμε ότι θα συμφωνούσαν όλοι στην τάξη;

6 Στο σπίτι μας

Στο σπίτι μας και στην οικογένειά μας έχουμε κανόνες.

Συζητάμε στην ομάδα μας:

- ✓ Ποια πράγματα στο σπίτι δε μας επιτρέπουν οι γονείς μας;

Ανακοινώνουμε στην τάξη όσα συζητήσαμε στην ομάδα μας.

Αξίζει να διαβάσουμε

Για να ζούμε οι άνθρωποι μαζί, βάζουμε κανόνες και τους ακολουθούμε. Για παράδειγμα, στη γειτονιά μας πετάμε τα σκουπίδια στους κάδους. Στην τάξη μας ακούμε με προσοχή το συμμαθητή μας που μιλάει ακόμα και αν διαφωνούμε με όσα λέει, δηλαδή σεβόμαστε τη δική του άποψη. Στην ομάδα μας, ενώ επικρατεί η γνώμη των περισσότερων, συζητάμε και την άποψη εκείνων που διαφωνούν.

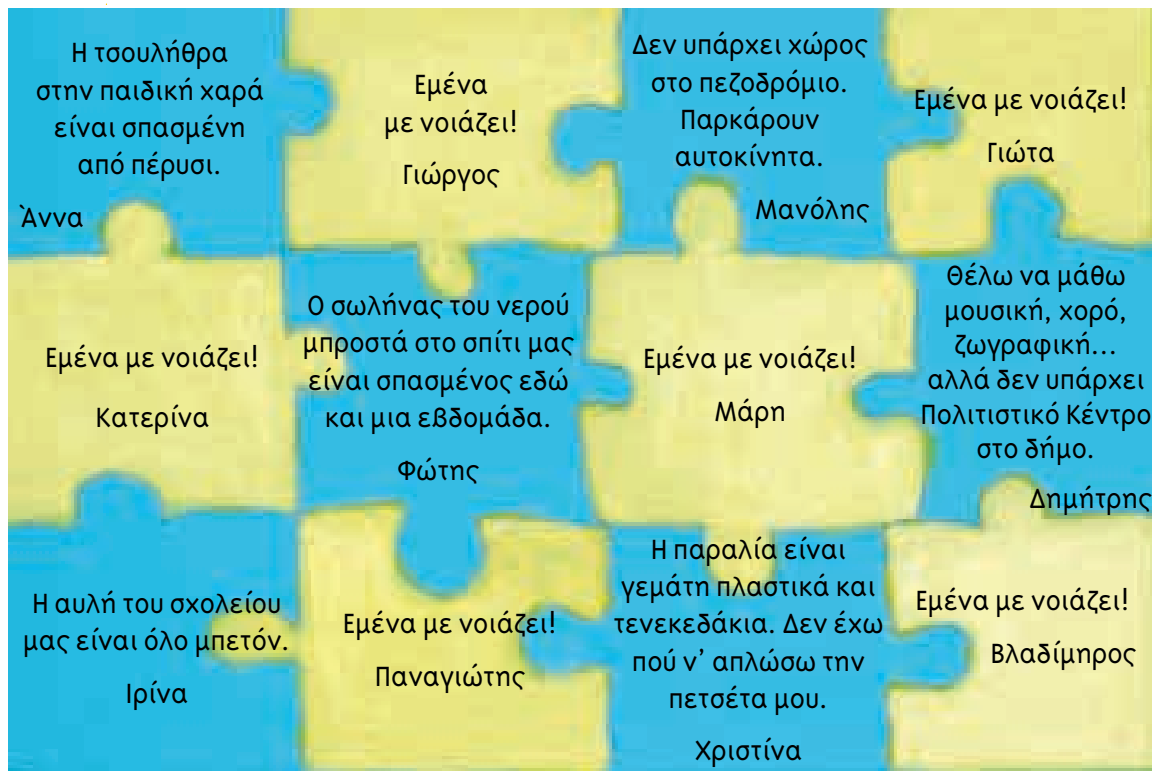
Είναι καλό να θυμίζουμε στους άλλους τους κανόνες, αλλά πρώτα χρειάζεται να τους τηρούμε εμείς οι ίδιοι.

Στην κοινότητα που ζούμε είμαστε πολίτες, κάτοικοι της πόλης ή του χωριού μας. Ακόμα όμως κι αν είμαστε ξένοι, αποτελούμε μέλη της κοινότητας και οφείλουμε να ακολουθούμε τους κανόνες της.

1

Με ποιους τρόπους ενδιαφερόμαστε για την κοινότητά μας;

Τι να κάνουμε όμως εμείς για τα προβλήματα;

Μ' αυτά ασχολούνται οι μεγάλοι.

Διαφωνώ, μπορούμε κι εμείς να κάνουμε κάτι.

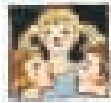
Εμένα με νοιάζει. Εσάς σας νοιάζει;

✓ Ας πούμε κι εμείς τη γνώμη μας γι' αυτό που συζητούν τα παιδιά της εικόνας.

2

α) Όπως ανακαλύψαμε, όσα συμβαίνουν σε μια κοινότητα αφορούν όλους τους κατοίκους της.

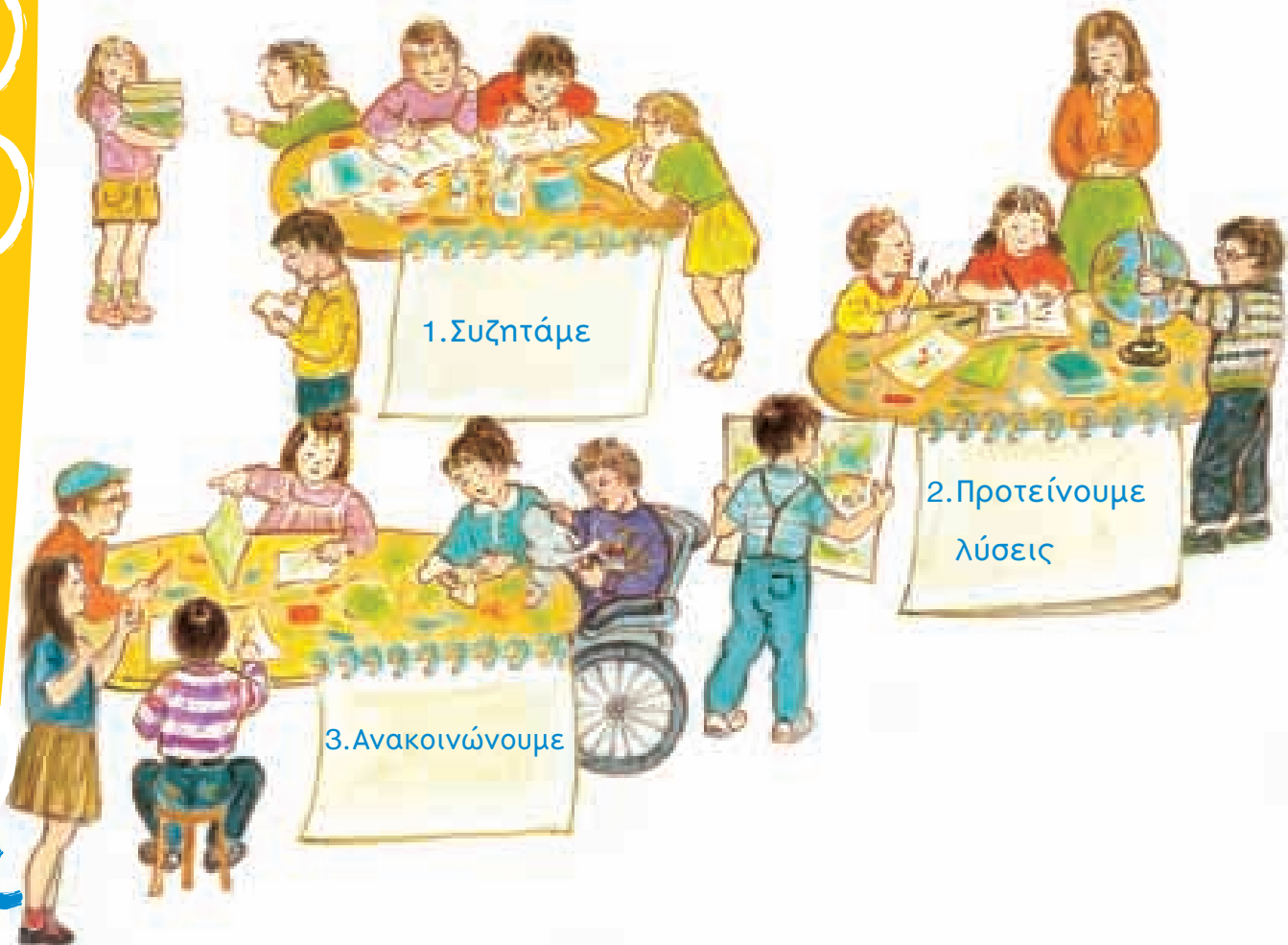
✓ Τι μπορεί να κάνει ο καθένας μας;

β) Καθένας μόνος του δεν έχει δύναμη, δηλαδή δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα. Αν όμως ενωθούμε, αποκτούμε δύναμη. Γι' αυτό, ας φτιάξουμε ομάδες για δράση. Από εδώ και πέρα έτσι θα εργαζόμαστε!

✓ Βρίσκουμε ονόματα για τις ομάδες μας.

γ) Κάθε ομάδα επιλέγει ένα από τα προβλήματα της πόλης ή του χωριού μας. Συζητάμε, προτείνουμε λύσεις και τις ανακοινώνουμε στην τάξη.

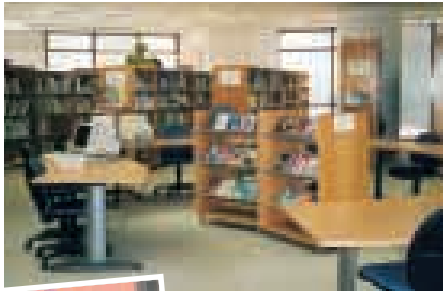

3

Ας ερευνήσουμε λοιπόν ποιοι μπορούν να μας βοηθήσουν να λύσουμε τα προβλήματα που μπορεί να υπάρχουν σε μια κοινότητα.

Υπηρεσίες του Δήμου

Δημοτική Βιβλιοθήκη
Θεσσαλονίκης

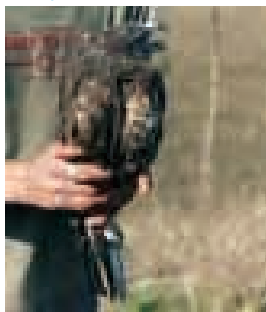
ΚΑΠΗ

Δημοτική συγκοινωνία

Κέντρο Προστασίας Άγριων Ζώων

Τραυματισμένη γερακίνα

Περίθαλψη και απελευθέρωση
της γερακίνας

Εθελοντισμός

Πρόσκληση για αιμοδοσία

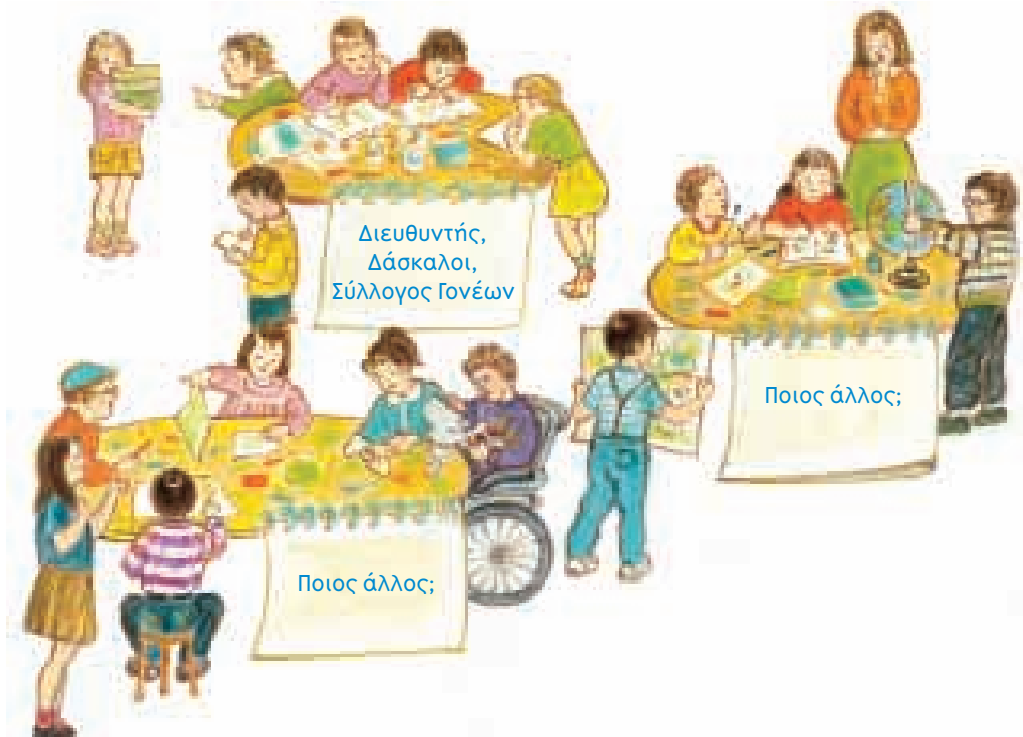

Οι δημότες δίνουν αίμα

4

Πώς λύνουμε ένα πρόβλημα;

- ✓ Αποφασίζουμε ποιο από τα προβλήματα της πόλης μας ή του χωριού μας απασχολεί περισσότερο.
- ✓ Εργαζόμαστε σε ομάδες και ερευνούμε ποιοι μπορούν να μας βοηθήσουν να το λύσουμε.

Το πρόβλημα:

.....

.....

.....

.....

- * Ποιος είναι αρμόδιος;
- * Ποιος μπορεί;
- * Ποιος γνωρίζει;
- * Ποιος θέλει;

Αξίζει να διαβάσουμε

Στην κοινότητά μας, μπορούν να δημιουργηθούν προβλήματα. Αυτά μπορούμε να τα λύσουμε αν ενδιαφερθούμε. Όταν θέλουμε να λύσουμε κάποιο πρόβλημα, αναζητούμε τους ανθρώπους που είναι αρμόδιοι γι' αυτό.

Για παράδειγμα, τη σπασμένη τσουλήθρα στην παιδική χαρά αρμόδιος να την επισκευάσει είναι ο δήμος με τις υπηρεσίες του. Γι' αυτό, ως υπεύθυνοι πολίτες, επικοινωνούμε μαζί τους και τους ενημερώνουμε. Δε φτάνει μόνο να παραπονιόμαστε. Αξίζει να ενδιαφερόμαστε για ν' αλλάξουμε κάτι. Είναι και δική μας ευθύνη να κάνουμε την κοινότητα ένα καλύτερο μέρος για να ζούμε.

Με τι ασχολούνται το Δημοτικό Συμβούλιο και ο Δήμαρχος;

1

Μια πόλη αποτελεί ένα δήμο. Όμως, μια μεγαλούπολη όπως η Αθήνα μπορεί να περιλαμβάνει πολλούς δήμους. Πολλά γειτονικά χωριά μαζί ή μικρές γειτονικές πόλεις αποτελούν και αυτά ένα δήμο.

- ✓ Εμείς σε ποιο δήμο κατοικούμε;
- ✓ Στο χάρτη της Ελλάδας, με τη βοήθεια του δασκάλου μας, βρίσκουμε το χωριό ή την πόλη μας.

2

Τι νομίζουμε ότι κάνουν ο Δήμαρχος, το Δημοτικό Συμβούλιο και όσοι εργάζονται στις υπηρεσίες του δήμου;

3

Πάμε στο Δημαρχείο.
Πάμε μια βόλτα εκεί που αποφασίζουν.
Όλες οι ομάδες ας ανεβούμε στο μαγικό τρένο κι ας πετάξουμε ψηλά. Υπάρχει ένα βαγόνι για κάθε ομάδα.

Είμαστε τυχεροί! Αυτή την ώρα το Δημοτικό Συμβούλιο συνεδριάζει!

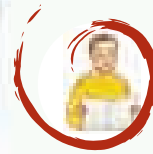
Αυτοί θα φτιάξουν την παιδική χαρά;

Φαίνονται πολύ σοβαροί. Τι να συζητούν;

Ακούστε πώς φωνάζει εκείνος εκεί! Μάλλον δε συμφωνεί με τους άλλους.

Κι αν κάποιος δε συμφωνεί, πώς αποφασίζουν;

Αξίζει να διαβάσουμε

Κάθε δήμος διοικείται από το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο. Αυτοί αποφασίζουν για πολλά ζητήματα του δήμου: πού θα γίνουν πλατείες, πού θα φυτευτούν δέντρα κ.ά. Ενδιαφέρονται για τους δημότες, όπως για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους. Με άλλα λόγια φροντίζουν για το κοινό καλό.

8

Συνεδρίαση Δημοτικού Συμβουλίου

4

Είναι ευκαιρία! Όλες οι ομάδες ας ετοιμάσουμε τη δική μας ερώτηση προς το Δημοτικό Συμβούλιο.

Α! Έχω ακούσει ότι ψηφίζουν και αποφασίζουν οι περισσότεροι.

Να ζητήσουμε να μας βοηθήσουν να φτιάξουμε σχολική βιβλιοθήκη;

Βλέπετε με πόσα ζητήματα ασχολείται το Δημοτικό Συμβούλιο;

Κεφάλαιο 5 Εκλογές στο δήμο

Στο δήμο κατοικούμε πολλοί. Δεν μπορούμε να βρεθούμε μαζί στον ίδιο χώρο για ν' αποφασίσουμε. Γι' αυτό εκλέγουμε κάποιους από εμάς, για να αποφασίζουν για τα ζητήματα του δήμου, δηλαδή ν' αποφασίζουν αυτοί για μας.

- * Πώς εκλέγουμε το Δημοτικό Συμβούλιο και το Δήμαρχο;
- * Πώς συμμετέχουμε στη ζωή της κοινότητας;

Ομιλία υποψήφιου
Δήμαρχου

Οι πολίτες ψηφίζουν
μυστικά

Ψηφοδέλτια

και ρίχνουν την ψήφο
στην κάλπη

Α΄ Αντιδήμαρχος

Δήμαρχος

Β΄ Αντιδήμαρχος

Το νέο Δημοτικό Συμβούλιο συνεδριάζει

Παρατηρούμε τις εικόνες, συζητάμε στην ομάδα μας και ανακοινώνουμε στην τάξη.

- ✓ Πώς γίνονται οι εκλογές;
- ✓ Πώς εκλέγεται ο Δήμαρχος;
- ✓ Πώς εκλέγεται το Δημοτικό Συμβούλιο;

Συμμετέχουμε κι αλλιώς

2

Το Δημοτικό Συμβούλιο της Ομορφούπολης αποφάσισε να χτίσει ένα ωραίο Δημαρχείο στο μεγάλο οικόπεδο με τα πεύκα. Αυτή η απόφαση δεν άρεσε στους δημότες, και πιο πολύ στα παιδιά. Ήθελαν εκεί να γίνει πάρκο.

- ✓ Τι θα κάναμε εμείς, αν ζούσαμε στην Ομορφούπολη κι αντιμετώπιζαμε αυτό το πρόβλημα;

Τι θα λέγαμε στο Δήμαρχο;

Τι άλλο θα κάναμε;

Τι θα γράφαμε στο Δημοτικό Συμβούλιο;

Τι θα ζητούσαμε από τους συλλόγους;

3

Οι μαθητές της Γ΄ τάξης του 8ου Δημοτικού Σχολείου Παλαιού Φαλήρου συζητούν με το Δήμαρχο Παλαιού Φαλήρου

Φανταζόμαστε μια μέρα που παιδικά συμβούλια θα λένε τις ιδέες τους μπροστά στο Δήμαρχο ή στο Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης τους.

- ✓ Εμείς ποια θέματα θα θέλαμε να συζητήσουμε με το Δήμαρχο της πόλης μας;
- ✓ Τι θα προτείναμε γι' αυτά; Συζητάμε και γράφουμε τις προτάσεις μας στο σημειωματάριό μας.

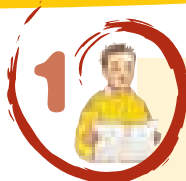

Αξίζει να διαβάσουμε

Στο δήμο μας είμαστε πολλοί. Δεν μπορούμε όμως να συναντιόμαστε για να αποφασίζουμε όλοι μαζί. Γι' αυτό γίνονται εκλογές. Όσοι από τους δημότες θέλουν να εκλεγούν στο Δημοτικό Συμβούλιο βάζουν υποψηφιότητα. Ψηφίζουμε λίγους, εκείνους που νομίζουμε ότι είναι οι καλύτεροι για να κάνουν όλα όσα θα θέλαμε. Ψηφίζουμε μυστικά κάθε τέσσερα χρόνια για να εκλέξουμε το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο. Δήμαρχος εκλέγεται αυτός που θα ψηφίσουν οι περισσότεροι (η πλειοψηφία). Αυτές είναι οι δημοτικές εκλογές.

Όμως οι εκλογές δεν είναι ο μοναδικός τρόπος συμμετοχής για να λύσουμε τα κοινά προβλήματα. Μπορούμε να βοηθήσουμε κι αλλιώς: Να γίνουμε μέλη σε κάποιο σύλλογο. Να λέμε ελεύθερα τις ιδέες και τις προτάσεις μας. Να πηγαίνουμε στο Δήμαρχο. Να παρακολουθούμε τι αποφασίζουν οι δημοτικοί σύμβουλοι και να διαμαρτυρούμαστε όταν δε συμφωνούμε. Αυτό είναι δημοκρατία.

1 Αξιζει να διαβάσουμε... και να συμπληρώσουμε

Όλοι ζούμε σε μικρές ή μεγάλες κοινότητες που τις λέμε δήμους. Μέσα στην κοινότητα ικανοποιούμε τις ανάγκες μας για μόρφωση, υγεία, επικοινωνία, ψυχαγωγία. Αντιμετωπίζουμε μαζί τα προβλήματα και τις δυσκολίες. Για να ζούμε μαζί χρειάζεται να βάζουμε κανόνες και να τους τηρούμε όλοι. (Ποιους κανόνες;)

Στις δραστηριότητες του δήμου είναι απαραίτητο να συμμετέχουμε όλοι. Ψηφίζουμε και εκλέγουμε κάθε τέσσερα χρόνια Δημοτικό Συμβούλιο και Δήμαρχο, για να αποφασίζουν και να κάνουν ό,τι χρειάζεται. Κάθε μέρα όμως μικροί και μεγάλοι προσφέρουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε για το κοινό καλό. Συμμετέχουμε σε συλλόγους, βοηθάμε εθελοντικά κ.ά. Έτσι, όλοι μαζί χτίζουμε έναν καλύτερο κόσμο.

2 Βασικό λεξιλόγιο

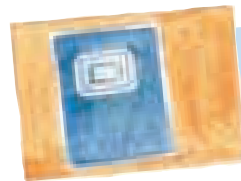
κοινότητα, πολίτες, ανάγκες, κανόνες, χώρος, ανθρώπινες σχέσεις, συνεργαζόμαστε, ενδιαφερόμαστε, ενημερωνόμαστε, επικοινωνούμε, συμμετέχουμε, σύλλογος, μέλη, εθελοντισμός, δήμος, υπηρεσίες, εκλογές, ψηφοδέλτιο, Δήμαρχος, Δημοτικό Συμβούλιο

Πηγαίνουμε στη «ζωγραφιά από λέξεις» και συμπληρώνουμε.

Πώς φτάσαμε ως εδώ;

Δραστηριότητες της Ανασκόπησης

Μια «ζωγραφιά από λέξεις»

Ο τόπος που ζούμε

*

είναι

δημιουργήθηκε από

αλλάζει από

τον άνθρωπο

τη φύση

αποτυπώνεται σε

χάρτη

που κατασκευάζει

λιμάνια
.....
.....
.....
.....
.....

που δείχνει

νησί

βουνά

θάλασσα

.....

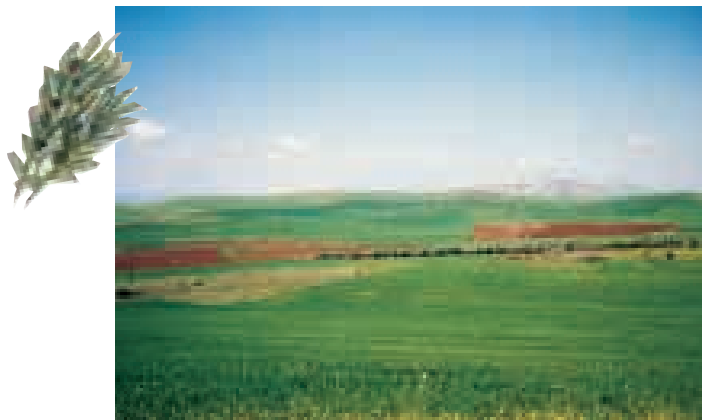
* Συμπληρώνουμε ό,τι ταιριάζει στον τόπο μας: ορεινός, πεδινός, παραθαλάσσιος, νησιωτικός.

Στη χώρα μας υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τόποι!
Ελάτε να τους γνωρίσουμε...

1

«...Δεν ξέρω αν υπάρχει πιο όμορφη θάλασσα στον κόσμο. Μια τη σκιάζουν τα πεύκα, που κατεβαίνουν σχεδόν ως τ' ακρογιάλι, και τότε γίνεται πράσινη πράσινη σαν αμπελόφυλλο, και μια γαλάζια γαλάζια. Στο βυθό της, αλλού έχει ψιλή άμμο κι αλλού πολύχρωμα πετράδια, που μέσα στο νερό τα χρώματά τους γίνονται τόσο φανταχτερά, που θαρρείς και μόλις τα ζωγράφισαν.»

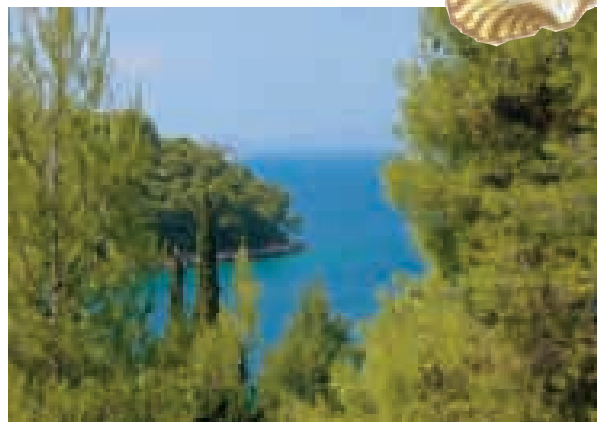
Άλκη Ζέη, Το καπλάνι της Βιτρίνας

Ένας πεδινός τόπος

Ένας ορεινός τόπος

Ένας παραθαλάσσιος τόπος

- ✓ Ποια από τις εικόνες ταιριάζει με τον τόπο που περιγράφει το κείμενο;
- ✓ Συγκρίνουμε τον τόπο που μένουμε με τον τόπο που περιγράφει το κείμενο. Συζητάμε σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι δύο τόποι.

2

«Μας φτάνουν τα δυο μάτια μας,
τα δυο χέρια μας και η καρδιά μας,
για να γευτούμε αυτόν τον τόπο...»

Κωστής Παλαμάς

Με τη φαντασία μας πηγαίνουμε στον τόπο που μας αρέσει περισσότερο από αυτούς που φαίνονται στις εικόνες. Παρατηρούμε, ακούμε, μυρίζουμε και αγγίζουμε.

- ✓ Συζητάμε στην ομάδα και γράφουμε στο σημειωματάριό μας τις παρατηρήσεις που κάναμε με όλες μας τις αισθήσεις.
- ✓ Στο κείμενο που γράψαμε βρίσκουμε λέξεις που δείχνουν τι κάνουμε εκεί (ρήματα) και τι υπάρχει εκεί (ουσιαστικά) και τις γράφουμε στους παρακάτω πίνακες.

τι κάνουμε εκεί (ρήματα)

.....

.....

.....

τι υπάρχει εκεί (ουσιαστικά)

.....

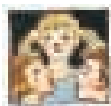
.....

.....

Ανακοινώνουμε την εργασία μας στην τάξη.

3

Ο Ορφέας έστησε τη σκηνή του κάπου στη φύση. Τι τόπο νομίζουμε ότι διάλεξε; Τι πιστεύουμε ότι θα κάνει εκεί;

4

Συζητάμε για ορεινούς, πεδινούς και παραθαλάσσιους τόπους που έχουμε επισκεφτεί.

Αξίζει να διαβάσουμε

Στη χώρα μας συναντάμε τόπους ορεινούς, πεδινούς και παραθαλάσσιους.

Ένας ορεινός τόπος έχει βουνά, βράχια, δάση, ποτάμια. Εκεί ζουν άγρια ζώα και πουλιά. Τα βουνά της Ελλάδας είναι πολλά. Αλλού είναι γυμνά από βλάστηση και αλλού τα σκεπάζουν δάση από δέντρα, όπως πεύκα, έλατα, βελανιδιές, καστανιές. Στις πλαγιές τους εκτός από δέντρα φυτρώνουν θάμνοι κι αγριολούλουδα.

Οι πεδινές περιοχές στη χώρα μας είναι λιγότερες από τις ορεινές. Είναι επίπεδες. Συνήθως έχουν εύφορη γη. Στις πεδιάδες συναντάμε πολλά φυτά όπως ελιές, πορτοκαλιές, αγριαχλαδιές, σιτάρια, βαμβάκια.

Υπάρχουν όμως και τόποι που έχουν ποτάμια, λίμνες και θάλασσα. Οι τόποι κοντά στη θάλασσα λέγονται παραθαλάσσιοι.

Οι διαφορετικοί τόποι δίνουν μια ξεχωριστή ομορφιά στη χώρα μας, δημιουργούν έναν τόπο με χίλια πρόσωπα!

Η χώρα μας έχει ορεινούς, πεδινούς και παραθαλάσσιους τόπους. Άραγε, πώς να ζουν οι άνθρωποι σε καθέναν απ' αυτούς τους τόπους;

1

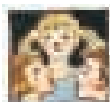
Παρατηρούμε την εικόνα: Ποιους τόπους αναγνωρίζουμε;

2

- ✓ Κάνουμε κλήρωση και σε κάθε ομάδα τυχαίνει ένας από τους τόπους της παραπάνω εικόνας. Εκεί θα «χτίσουμε» έναν οικισμό.
- ✓ Συζητάμε, καταγράφουμε στο σημειωματάριό μας και προτείνουμε τι θα «χτίσουμε» (πόλη ή χωριό), πώς θα είναι τα σπίτια, πώς θα ζουν οι κάτοικοι εκεί κ.ά.

3

Συγκρίνουμε τους οικισμούς που «έχτισαν» οι ομάδες της τάξης. Βρίσκουμε σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι πέντε οικισμοί.

4

Σ' έναν τόπο όπως αυτοί που μελετήσαμε έχει χτιστεί το χωριό ή η πόλη όπου κατοικούμε. Ελάτε να φτιάξουμε την «ταυτότητά του».

Η «ταυτότητα» του χωριού ή της πόλης όπου κατοικούμε

Πόλη Χωριό

Όνομα

Κοντά στη θάλασσα Σε νησί

Κοντά σε λίμνη Κοντά σε ποτάμι

Σε βουνό

Σε πεδιάδα

Ζώα

Φυτά

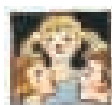
Πώς είναι χτισμένα τα σπίτια;

.....

Ποιες είναι οι ασχολίες των κατοίκων;

.....

5

Σε τι είδους τόπο θα θέλαμε να ζούμε; Δικαιολογούμε την άποψή μας.

Αξιίζει να διαβάσουμε

Οι άνθρωποι χτίσαμε χωριά και πόλεις σε διάφορους τόπους.

Στους πεδινούς τόπους οι άνθρωποι καλλιεργούν τη γη, κατασκευάζουν μεγάλους δρόμους και είναι εύκολο να επικοινωνούν με ανθρώπους σε άλλους οικισμούς και να μεταφέρουν τα προϊόντα τους. Επίσης, στις πεδινές πόλεις υπάρχουν πολλές βιομηχανίες και εμπορικές επιχειρήσεις, όπου οι κάτοικοι βρίσκουν πιο εύκολα δουλειά.

Στους παραθαλάσσιους τόπους και στα νησιά οι κάτοικοι ψαρεύουν, ασχολούνται με το εμπόριο και τον τουρισμό.

Στους ορεινούς τόπους παλιότερα υπήρχαν πολλοί οικισμοί. Από παλιά μέχρι και σήμερα οι άνθρωποι που ζουν στις ορεινές περιοχές ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία.

Η Ειρήνη μένει σε έναν ορεινό τόπο. Ο πατέρας της έχει το καφενείο του χωριού. Παλιότερα, για να επισκεφθεί κανείς το χωριό τους, χρειαζόταν να ταξιδέψει 5 ώρες, γιατί ο δρόμος ήταν στενός και είχε απότομες στροφές. Τώρα που κατασκευάστηκε σήραγγα μέσα από το βουνό, φτάνει γρήγορα και άνετα.

- * Η σήραγγα άλλαξε τη ζωή της Ειρήνης και της οικογένειάς της; Με ποιον τρόπο;
- * Μήπως δημιούργησε και προβλήματα στο περιβάλλον του ορεινού τόπου; Ποια να είναι αυτά, άραγε;

1

- ✓ Κοιτάζοντας από το παράθυρο της τάξης μας ή βγαίνοντας στην αυλή του σχολείου, παρατηρούμε ό,τι υπάρχει γύρω μας. Ας συζητήσουμε: ποια απ' όλα αυτά έφτιαξε η φύση και ποια είναι φτιαγμένα από τους ανθρώπους;
- ✓ Τα ονομάζουμε και τα ταξινομούμε σε δύο ομάδες στον παρακάτω πίνακα.

Δημιουργήματα της φύσης

.....

.....

.....

Έργα του ανθρώπου

.....

.....

.....

2

Με το μαγικό τρενάκι πετάμε στον αέρα

- ✓ Ανεβαίνουμε τώρα στο τρενάκι μας και κάνουμε το γύρο της πόλης ή του χωριού μας. Συζητάμε για τα δημιουργήματα της φύσης και για τα έργα του ανθρώπου.
- ✓ Τα ονομάζουμε και συμπληρώνουμε τις δύο ομάδες του παραπάνω πίνακα.

Σπίλαιο του Διρού: ένα δημιούργημα της φύσης

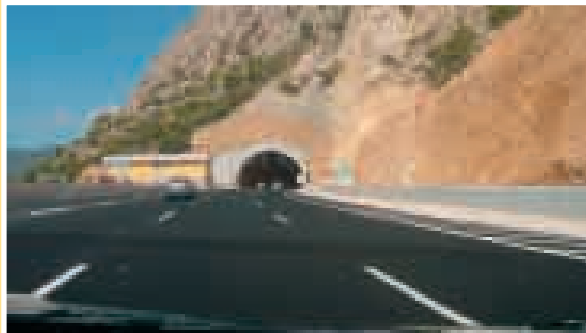

Κεφάλαιο 3

3

✓ Με το τρενάκι μας ταξιδεύουμε τώρα λίγο πιο έξω από την πόλη ή το χωριό μας. Συζητάμε τι υπάρχει κι εκεί.

4

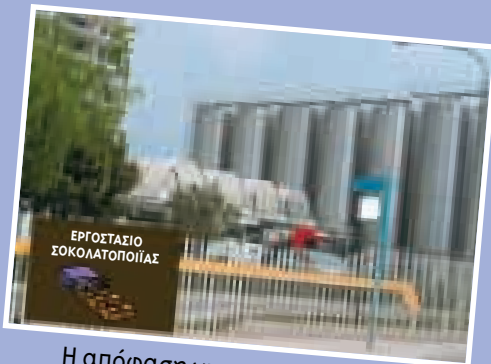
Δόθηκε στην κυκλοφορία ο νέος δρόμος που θα συνδέει την Ομορφούπολη με την πρωτεύουσα μέσω σήραγγας.

Αυξήθηκαν οι επισκέπτες στο ορεινό καταφύγιο του τόπου μας.

Ολοκληρώθηκαν τα έργα για το νέο λιμάνι του νησιού μας.

Η απόφαση για την ανέγερση του εργοστασίου σοκολατοποιίας προβληματίζει.

Οι κάτοικοι της Ομορφούπολης διαμαρτυρήθηκαν έντονα για την κατασκευή του μεγάλου ξενοδοχείου στην παραλία της πόλης τους.

Παρατηρούμε τις εικόνες και διαβάζουμε τα κείμενα. Επιλέγουμε ένα θέμα, συζητάμε και γράφουμε:

✓ Τι να υπήρχε, άραγε, πριν στον τόπο αυτό;

.....

✓ Για ποιο λόγο έγινε αυτό το έργο;

.....

✓ Πότε το χρησιμοποιούν οι άνθρωποι;

.....

✓ Μήπως δημιουργεί προβλήματα στον άνθρωπο ή και στη φύση;

.....

✓ Υπάρχει στον τόπο μας κάποιο έργο σαν αυτά που διαβάσαμε στις καρτέλες;

.....

Αξίζει να διαβάσουμε

Ό,τι βλέπουμε γύρω μας έχει δημιουργηθεί από τη φύση και από τον άνθρωπο.

Δημιουργήματα της φύσης είναι, για παράδειγμα, τα σπήλαια, οι θάλασσες,

..... (Ποια άλλα;)

Κάποια είναι σπάνια και γι' αυτό έχουν μεγάλη αξία.

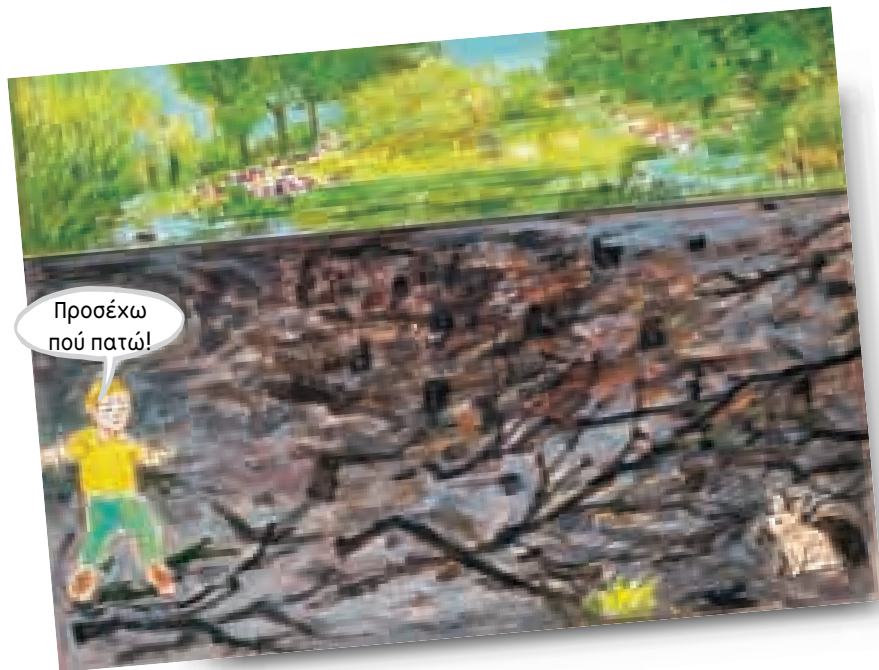
Στο φυσικό περιβάλλον οι άνθρωποι κατασκευάζουμε έργα για να μπορούμε να ικανοποιούμε τις ανάγκες μας και να κάνουμε τη ζωή μας ευκολότερη. Γι' αυτό χτίζουμε οικισμούς, ανοίγουμε για να μπορούμε να πηγαίνουμε ακόμη και στους πιο μακρινούς τόπους. Φτιάχνουμε για να ταξιδεύουμε με μεγάλα πλοία. Ανοίγουμε στα βουνά ή κάτω από τη θάλασσα για να μετακινούμαστε πιο γρήγορα, κατασκευάζουμε γέφυρες σε ποτάμια και θάλασσες.

Όμως, δε ζούμε μόνοι μας στη φύση. Μαζί μας ζουν τα ζώα και τα φυτά. Γι' αυτό, σε κάθε έργο που κάνουμε φροντίζουμε να προστατεύουμε όσο γίνεται περισσότερο τη ζωή, την τροφή και το χώρο τους.

- * Ποια προβλήματα δημιουργούμε στο περιβάλλον;
- * Πώς φροντίζουμε το περιβάλλον που ζούμε;

1

Μάριος Πράσινος, «Δάσος»

✓ Συζητάμε στην τάξη γιατί ο Ορφέας προσέχει πού πατάει.

